

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

V. De vnitate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

Metaphysicè vero etiam in principiis nostris datis controuersi. de Trinit. d.7. q.1. ubi non attributa solum, sed personalitates diuinas, in suo conceptu esse seu entis substantiui metaphysici rationem non imbibere, sed solum entia realia adiectiua metaphysica esse, quaque iure identitatis cum essentia eius entitate entia sint, cuiusque existentia existant ostendimus. Hinc autem, cum duratio sit persistens in esse facile apparet, non aliter attributa quam esse diuini, seu essentia aternitate perpetuo durare, quod non est in ipsis formaliter imbibere, ut ad transcendentiam eius oportebat, sed ab ea attributa tanquam à forma aeterna denonari.

5. Quod autem ab immutabilitatis attributo diuersum attributum aternitas sit (de quo solum scholastici dubitarunt) facile suadetur. Quia, siue posituum utriusque attendatur, siue negatiuum, quo utramque concipimus, & explicamus diuersa in utraque sunt. Immutabilis enim, ut bene Vazquez noster, essendi plenitudinem, & omnium sibi possibilitium identitatem realem cum esse, cui nihil deum ideo possit accedere importat; aternitas vero in eodem esse pleno persistens & durationem simul totam, qua omni spatio reali durationis coexistit, atque ultra imaginariam durationem, quantum de se est, actu replet. Quae, & in se, & in ordine ad extrinsecam, quo illud concipimus diuersa valde ex parte obiecti metaphysicè sunt. Negatiua vero utriusque, quibus utramque explicamus, valde etiam diuersa sunt; aternitatis enim est negatio termini, & successione in durando; immutabilitatis vero negatio, seu incapacitas mutationis cuiusuis: quae ut patet valde diuersa sunt: ac proinde, siue positium, siue negatiuum utriusque attributi consideres diuersa metaphysicè esse comperies.

6. Sic autem attributa hæc inter se comparantur: ut immutabilitas amplius quoddam attributum sit, & ex quo tanquam ex principio metaphysico aternitas Dei demonstratur. Illud quippe omnem mutationem inuictisim Deo repugnare dicit, ac proinde & à Deo necessario excludit, ablegatque longissime: ex quo necessario deducitur neque in duratione intrinseca successione, aut initium, vel finem esse posse: quam negationem in duratione aternitas dicit; eam tamen in ea materia immutabilitas non dicebat. Sic etiam in scientia, in potentia, & aliis attributis negationem mutationis, immutabilitas infert; quam tamen in eis materiis eo conceptu præciso non tangit. Id solum argumenta probant: nimirum utriusque huius attributi metaphysicam, non identitatem, sed connexionem: ob quam Patres non multum de metaphysicis formalitatibus curantes quandoque confuderunt. Denique immutabilitas in actibus, quam Patres ad aternitatem requirunt, sine essentia aternitatis posset saluari, si ij omnes duratione successiua ex aternitate, & per aternitatem durarent, ut de duratione, seu xuo Angelorum per aternitatem censetur sancti. Bonauentura.

QVÆSTIO V.

De Vnitae Dei.

DE diuina vnitae duplici sensu potest disputari. Primo, prout entis attributum est, atque à nobis explicatur pro indiuiso in se, & diuiso à quolibet alio. Secundo pro vnitae singularitatis physice, & metaphysice, ex qua vnus solus Deus esse debeat: ita ut plures esse Deos physice, ac metaphysice repugnet ab hoc numero Deo numerice diuersos: quia de essentia Dei, seu Deitatis sit singularis vnitae, vel formaliter, vel radicaliter, ac proinde implicet prædicatum specificum Dei, seu Deitatis, non chimericum, assignari. Vtroque autem sensu de Dei vnitae agendum hic erit cum vtroque modo negatione à nobis Dei vnitae explicetur.

CERTAMEN I.

Maxima, entis pedisequa, vnitae in Deo astruitur.

VNum metaphysica vnitae, quæ entis prædicatum necessariò metaphysicè consequitur, ac proinde passio metaphysica entis appellatur esse Deum negari minime potest: imò à nullo hæctenus est negatum. Ij enim, qui inter communia, & personalia, vel inter essentiam, & attributa distinctionem ante intellectus operationem, vel formalem actuaalem, & ex natura rei, vel virtuaalem admittunt, in id absurdum à nobis coguntur, ut Dei vnitatem negent: ipsi vero illud vitare variis, necio an solidis, eufoniis contendunt: contra Gilbertum, & Alfeldas, qui inter communia, & personalia vnitatem (de qua hic ex infinito non agimus) negarunt, pugnamus satis controuersi, de Trinit. Adeo constans rationi est hæc Dei vnitae, ut Melissus, Philosophique sapientiores Deum vnitatem ipsam, vel ipsum vnum appellarint apud Eugubinum 3. de peren. philos. c.7. Probaturque facile: quia est ens non diuisum, & plura: ergo vnum. Consequens est certa: quia licet ens non simplex, seu compositum vnum esse possit; aut ens simplex nequit non vnum esse: pluralitas enim distinctionem importat totalem, ac mutam eorum, quæ plura sunt: cui magis opponitur simplicitas, quam compositio: cum hæc partialem distinctionem mutam eorum, quibus constat, importet, quæ necessaria ad compositionem est: simplicitas autem non solum totali distinctioni, sed & huic partiali ad compositionem necessariæ essentia sua repugnat: vnde maximam summamque omnium vnitatem Dei esse statim ostendimus. Sed tamen aduertendum hic est agi nunc de vnitae essentia, & communium Trinitatis, seu vnitae, & identitæ atque indistinctione personarum in essentia. Si qua vero ex personali distinctione personarum diuinarum inter se contra hanc conclusionem difficultas suboritur, maxime contra secundam militat conclusio-

2. Ea vero secunda conclusio certaminis titulo contenta est: vnitatem Dei præfatam maximam summamque è possibilibus esse, est communis Theologorum cum S. Thoma. 1. p. q. 11. ar. 4. ubi eius interpretes Vazq. in comment. Socr. 1. de essent. & attribut. c. 6. Est autem adeo constans veritas conclusionis, ut citatis Philosophis fuerit perspicua: id enim significabant, cum dicebant: *Deum ipsum vnum, sine vnitatem ipsam esse.* Sic enim summum, aut excellentissimum in quouis genere v.g. Sanctitatis, sapientie &c. abstracto illius generis explicare solemus, concreto nomine non contenti. Scilicet cum non sanctum, aut sapientem, sed ipsam sanctitatem, & sapientiam compellantes. Rationem autem dedimus num. 1. Ex S. Thom. ex eoque Theologi reliqui dedere è summa Dei simplicitate. Inde enim fit summe opponi diuisioni, & multitudini Deum: cum autem vnitae in oppositione diuisioni entis in se, & multitudini, seu pluralitati consistat, vel in eo, quod per eam à nobis intelligitur, atque explicatur, aperte fit ea summa oppositione summam vnitatem consistere, vel necessariò à nobis explicari. Confirmatur ex his, quæ pro diuina simplicitate superius adduximus, ut omnem à Deo compositionem, siue substantialem, siue accidentalem relegaremus.

3. Oppones tamen contra hanc conclusionem ex mysterio Trinitatis personarum. Vnitae opponitur essentia sua diuisioni, & pluralitati, ut cum omnibus Philosophis, & Theologis fatemur: ergo summa vnitae omni diuisioni, & pluralitati opponitur. Atqui vnitae Dei non opponitur omni pluralitati, & diuisioni: ergo non est summa vnitae. Subsumptum probatur: quia vnitae Dei comparatur pluralitatem, ac diuisionem personarum Trinitatis: sunt enim personæ tres.

Et confirmatur, quia, ut diximus controuers. de Trinit. d. 7. q. 4. unitas hæc metaphysica Dei, quæ entis passio est, pro personarum numero multiplicatur in diuinis: ergo in Deo non est summa unitas, imo neque unitas, sed pluralitas, seu, quod idem proflus est, unitatum pluralitas. Nec facis videtur unitatem hanc Dei, summam, quam Theologi omnes hic adstruunt, esse unitatem essentia, non personarum, ut communiter respondetur. Primo: quia ad unitatem, & summam unitatem, seu simplicitatem essentia non minus spectat absolute: cum in statu physico, & realitatis, ac non præcisionis essentia cum personalibus, quam cum attributis communibus. Secundo: quia, ut citato loco de Trinit. diximus, unitas, quæ entis passio est, statum realitatis, seu physicae entitatis entium, non autem metaphysicum, & præcisionis consequitur, ac proinde in Deo pro personarum numero multiplicatur: ergo in Deo non unitas, sed multitudo, & pluralitas unitatum absolute erit: cum in statu physico, & realitatis, ac non præcisionis essentia cum personalibus, tribusque personis tantummodo esse possit. Denique: quia alias, qui personalia ab essentia realiter distingerent absolute contra Dei unitatem non errassent: atque adeo male à Rhemenf. Concilio, Bernardo, & reliquis Doctoribus ex unitate summa Dei confutarentur.

4. Nihilominus vero est communis solutio. Nimirum unitatem essentia, ac Dei absolute summam esse: neque ei pluralitatem personarum vllatenus detrachere, seu aduersari; quin potius inde diuina unitas, & simplicitas maxime commendatur. Siquidem ex vi unitatis, & summe simplicitatis, & identitatis Dei fit, ut non solum plura, & omnia, quæ imperfectionem non inuoluunt cuiusmodi attributa diuina sunt, aduenit, atque cum suo esse identificent, sed ea etiam, quæ secundum se considerata, atque in aliis oppositionem, & diuisionem habent, cuiusmodi sunt personalia, quemadmodum, quia vno physica distinctio coniunctio est, ea maxima est, quæ distantissima coniungit, atque in vnum cogit: proindeque vno hypostatice est summa vno, quia à Deo distinctissima extrema connectit. Inde vero constat, quam sine diuinam unitatem, ac simplicitatem Dei iniuri, qui essentiam realiter diuidunt à personis. Licet autem, quia unitas, ut citato loco de Trinit. docuimus, statum physicum entis consequitur, unitas pro personarum numero in Trinitate multiplicetur, ut sint tres personæ iuxta fidem, quia tamen in statu etiam physico ex fide vnica Deitas physice etiam est, nulla singularitate essentia in personis multiplicata, physice vna est, neque essentia amittit unitatem, sed ex personarum pluralitate, atque eis unitatibus personalibus augetur, cum ea etiam cum sua unitate physice identificent, ac maxime aduenit, ita, ut nominis per rationem ab eius unitate diuidantur. Ex quibus constat cum absoluta Trinitate personarum, & unitatum personalium pluralitate recte, vique absolute Dei unitatem summam iuxta fidem, & nostra principia consistere.

CERTAMEN II.

Dei unitas numerica, seu singularitatis physica, & metaphysica monstratur.

1. Contra unitatem Dei essentia sua numericam, & singularem physice, & metaphysice, quæ Deorum pluralitati opponitur, eamque infra possibilitatem amandari, atque ad impossibilia, & chimerica relegat, errarunt, errantque gentiles, præsertim Crassiores, qui plures Deos credabant, ac venerabantur; subtiliores vero, peritioresque, ut recte obseruauit Vazq. vnum solum creatorum auctorem colebant. Iouemque Diuorum Patrem, atque hominum Regem, & factorem appellabant, ut Poeta aitbat, *Diuum Patrem, atque hominum Rex*. Quo ceteros non Deos, atque, ut Iouem, à se, sed ab ipso, esse facebantur: quare & ipsum Deum tantummodo agnoscebat *Christoph. de Origen. de Deo vno, Tomus I.*

bant; Cæterosque ob insignia facinora in cælum, ac Dei Iouis societatem, ac proinde Diuos arbitrabantur. Quia in re, licet in Dei persona errabant, atque alia Deo indigna Deo suo Ioui tribuebant; aut contra Dei unitatem non videntur peccasse. Similiter neque contra Dei unitatem alij ex rudioribus, qui vnum solum Deum estimabant, licet circa personam errauerint. Directe vero contra Dei unitatem, & singularitatem, & expresse, errarunt Cerdon cum suis Cerdonians. Hos iniqui sunt Manichæi: vtrique enim asserbant duo esse rerum omnium principia prima, non quidem distributive omnium vnumquodque, vel vtrumque simul, sed bonarum omnium rerum Deum; maliarum vero omnium demonem: ac proinde pro eo errore receperunt communiter à Doctoribus.

2. Sed videndum restat an Dæmonem, quem maliarum rerum vnicum principium primum ponebant, à Deo etiam factum negarint. Si enim de Demonum, seu malorum Angelorum creatione à Deo, non aliter, ac de bonorum Angelorum creatione censebant, aliter quidem, non tamen contra Dei singularitatem, & unitatem, de qua nunc errauerunt. Philoponus apud Suidam verbo *Iouanis grammaticus*, & apud Nicephorum. 18. hist. c. 48. & Peratæ apud Præcoleium 1. heretic. fabul. c. 18. Deitatem in tres personas diuidebant: quare & tres Deos Trinitatis mysterium destruere inducebant, ut Trinitatem conseruarent: vnde merito Trinitaria nominati sunt. Horum partibus recenter accessit Valentinus gentilis Calvinianus professione, patria Cosentinus: licet apertis scripturæ testimoniis conuictus ad Arrianismum tandem ierit, in quo quidem non Dei singularitas, & unitas, de qua hic, sed Trinitas sublata Filij, & Spiritus sancti diuinitate, impugnabatur. Ex quibus constat apertos unitatis Dei impugnatores solos rudiores gentiles, qui plures venerabantur Deos, atque ex Christianis hereticos Trinitatis, & aliquando Valentini gentilem exitisse. Quibus addendi, & alij heretici sunt, quos cum eis numerauimus controuers. de Trinit. d. 2. q. 4. cert. 1. num. 8. licet Lullium ibi pro hoc errore citatum ex Eimerico in suo directorio excuset Vazq. 1. p. q. 11. comment. art. 4. ut citatur pro errore eodem à Bernardo Lucemburgensi catalogo heres.

3. Veritas Catholica de Dei singularitate, & unitate Deorum aliorum pluralitati opposita, adeo est perspicua, ut politiores gentiles nō latuerit, licet in subiecto, seu persona errauerint, ut vidimus. Ex Philoponibus ij omnes naturali rerum ductu eam assecuti sunt plures, qui vnum esse ens à se, ceterorum enim principium, auctorem, causamque primam (id enim ipsum Deus est) asserbant d. 1. Veritatis huius demonstrationes, licet omittende non sint, erunt tamen tacitum differende, ut firmiteribus ex Scriptura Sacra probationibus primus ordine dignitatis, ut par est, locus detur. Primo igitur probatur ex his omnibus locis, quibus Dei propria, solius, unitateque Dei esse dicuntur in scriptura, Nempè miraculorum de sese patratio, quæ solius, vniuscunque Dei esse dicuntur testimoniis recitatis d. 2. de Trinit. q. 4. cert. 4. n. 2. item cognitio futurorum de sese, & secretorum cordis vnius Dei propria ex datis locis ibi n. 5. Item iustificandi solius Dei potestas ex datis n. 6. & 7. ac demum ex creatione, & conseruatione, & gubernatione rerum propria vnius Dei, ex locis datis etiam ibi num. 8. omni vero discursu ex locis scripturæ semoto habetur in ea expresse, & in terminis, ut aiunt, conclusio.

4. Deuteron. 6. *Domus Dei vnus Deus vnus est*, cap. 4. *Dominus ipse est Deus, & non est alius præter eum*, Ad Roman. 3. fin. ad Galat. 3. & ad Ezech. 4. *Vnus Deus ac 1. Corinth. 8. Non est Deus nisi vnus*. 1. Reg. 2. *Non est Sanctus, ut est Dominus: nec enim est alius extra te*. Psal. 17. *Quis Deus præter Deum nostrum?* Psal. 83. *Tu es Deus solus*. Sap. 12. *Non est alius quam tu*. Hinc cum recitatum locum Deuter. Scriba Math. 12. ita apud Christum Dominum explicasset: *Quia vnus est Deus, & non est alius præter eum*; subdit Euangelista: *videns Iesus quod sapienter respondisset*. Adco tandem expresse in veteri testamento recitatis locis, aliisque pluribus Dei unitas singularis est, ut quoties Filium se Dei Christus apud Scribas nominabat, ac proinde Deum, blasphemiam ab illis fuerit appellatus. Ex his autem conitatur

ORTEGA
D. V. I. a

quanto iure Dionys. 2. de diuin. nom. dixerit. *In omnibus fere sacris libris aduertimus diuinitatem sancte predicari: ut singularem quidem, & unicum ob simplicitatem, atque unitatem excellentis illius indiuidui, ex quo veluti iustifica virtute in unum tendimus, & Damasc. 1. de fide c. 5. Apud eos, qui scripturis credunt Deum esse unum extra controuersam est.* Idcirco Patrum testimonis, atque Pontificum & Conciliorum hac de re definitionibus recitandis merito abstinebimus. Id facis notasse fuerit nullum esse Concilium, in quo professione fidei ea veritas definita expresse non sit: atque in omnibus in quibus de Filij, & Spiritus sancti consubstantialitate cum Patre actum est (quorum meminimus q. illa 4. de Trinit.) esse etiam definitam.

CERTAMEN III.*Eadem veritas rationibus demonstratur.*

1. **V**eritatis eiusdem aliunde, quam ex scriptura, suadenda, ac demonstranda plura argumenta supererant. Primo enim ex Philosophorum, & Sybillarum testimonis suaderi, praesertim gentibus, facile posset: id autem adeo erudite praesertim ab Augustino Eugubino videmus, vt satis habuerimus lectorem ad ipsum 3. de perenni philosophia initio remittere; & de Socrate, Platone, Aristotele, Ciceroe & aliis constat Catholice hac super re sensisse locis d. 1. de Pythagora, Sophocle, Euripide, Orphico, & Poetis uersutis: videantur insuper Iustin. Martyr. lib. de Monarch. & orat. parener. ad gent. Lactan. 1. diuin. inst. 1. cap. 4. Tertul. Apologet. aduersus gent. Athanas. orat. contra Idola Cyprian. de idolol. vanit. August. 4. de Trinit. Arnob. 2. contra gentes. S. Thom. 1. cont. gent. c. 42. ij omnes Deum necessario unum solum esse, nec plures esse posse, multis eruditus argumentis, atque efficacibus rationibus contra Idololatras probatur. Quoniam vero non omnia, quae ab his, docte quidem, & acute, congeruntur, intentam veritatem demonstrant: eis, licet satis probabilibus, & efficacibus abstinebimus, ne res, quae plena rationis luce potest ostendi, sub obsecris argumentis probetur: atque in eorum examine solutionibus, earumque impugnationibus trahatur, seu potius distrahatur tempus.

2. Eadem de causa mitto rationem Arist. 8. physic. de primo motore, & 12. metaph. ex eo quod perfecta, & optima gubernatio requiratur ab vniuerso, vt explicat S. Thom. citato loco c. 42. rat. 3. esseque in illo debeat, quae melior est ab vno Principe, quam a pluribus. Item illa quae demonstrat debere esse unum ens a se, ac non ab alio. Ea quippe necessitas saltem vnius primi principij demonstratur, non autem plurium impossibilitas ostenditur. Quarto miranda sunt tres rationes priores nostri Soanij. d. 30. metaph. sect. 11. in resolutione quaestionis a n. 8. ad 1. vique ad medium: nituntur enim in eo, quod alterum ens, quod vltra unum, Deus esse dicitur, necessario ab illo vno productus in Deitate, & essentia esse deberet: quo admissio, illud alterum ens Deum non esse manifestum multo ex capite est. Verum qui plures Deos ponerent, nihil prius, faciliusque negarent, quam antecedens: cum enim de conceptu essentiali Dei sit esse ens a se, nihil quod ab alio esse admitteretur ab illis assereretur Deus: sed quotquot Deos, tot entia a se, atque ab alio improducibilia designarent. Totum ergo negotium esse debet in demonstratione antecedentis, seu impossibilitatis plurium entium a se, & improduciorum, quod est nostra, & Soanij, atque omnium conclusio. Nec saliculus antecedens hoc probat, 1. de essent. & attribut. c. 6. n. 6. post med. ex ratione vltimi finis, & quod Deus super omnia diligi debeat: vtrumque enim Philosophi negarent, nec, nisi ex alio principio, quam ab eo ibi, & d. 29. metaph. ad lect. 2. adductis demonstratiue conuincerentur.

3. Sic autem ex praedicto entis a se, ac non ab alio, in quo apud omnes conceptus essentialis Dei est situs, eius

multiplicationem, & pluralitatem impossibilem demonstrato primo. Quia ex hoc praedicto inferri debere habere Deum esse cum omni perfectione possibili essendi, quae nullam dicat imperfectionem; atque, si esset alterum etiam ens a se, siue inaequalis, siue aequalis perfectionis essendi, neuter esset cum omni perfectione possibili essendi: siquidem re ipsa perfectione essendi alterius careret: non minus, quam Petrus re ipsa non habet perfectionem essendi, quam Paulus, vel Angelus Gabriel, vel Bucephalus habent: ergo neuter esset Deus. Confirmatur: quia ens a se infinitum debet esse per denegationem terminum, etiam extrinseci, vt vidimus supra d. 2. q. vlt. vnde nihil eiusdem speciei extra ipsum esse potest, nisi, quod Deo indignum, ob imbitam in ipso imperfectionem, sit: atque, si duo essent Dij, neuter esset infinitus per denegationem terminum, etiam extrinseci, cum extra ipsum esset alter Deus, in quo nihil Deo indignum imbibere: ergo neuter esset Deus.

4. Tertio probatur: quia ex eodem praedicto Deus summè bonus esse debet, non esset autem summè bonus, si esset alter aequalis bonitatis, vt esse deberet alter Deus. Quatto probatur quia esse debet ens a se omnipotens: id est omnium, quae extra ipsum possibilia, seu non repugnantia sint virtutem, & potentiam productiuam habere; non haberet autem illam, ac prouide, neque esset a se nec Deus, si Deum alterum, qui e possibilibus per se est, producere non posset; sin vero producere posset, iam ille alter non esset ens a se, & Deus; sed creatura. Quinto inde arguitur: non posse Deum habere supremum rerum omnium dominium, vt necessario habere debet, quod ens a se, Deus, & omnipotens est. Cum enim dominium Dei in reliqua, sit creationis iure, ac prouide in omnipotentia, quae omnia praeter se producere potest, fundetur: si non habeat potentiam productiuam alterius Dei, qui aliquid praeter ipsum est, supremum omnium Dominus non erit: vel, si illius etiam productiuam potentiam, ac prouide dominium habet, ille alter, qui Deus ponitur, ac prouide Dominus omnium supremus, Deus, ac Dominus supremus omnium non erit. Sexto similiter arguitur ex alio Dei, & entis a se praedicto necessario, scilicet Regis, supremique gubernatoris, & Monarchae omnium, Erat enim etiam alterius illius Dei, qui prouide Deus non erit, quod implicat; quod si mutuo Deos illos duos, vel plures, & se se posse producere, atque adeo alterum alterius Dominum & gubernatorem, Regemque esse dicas; praeterquam quod primis argumentis non respondes, nullum esse Deum, dum plures aditus ostendis, & rem mille implicationibus intricatam doces.

CERTAMEN IV.*Ex comparatione Dei ad creaturas demonstrationes reliquae.*

1. **S**eptimo arguitur, non comparatis Diis hisce inter se, sed in ordine ad creatura reliqua ex eisdem praedictis diuini dominij gubernationis, & regni supremi diuini, quae in duobus, aut pluribus simul suprema; & optima esse non possunt. Etenim, si horum ius, & potestas, quoad vnum, alterius voluntati mutuo, vel non mutuo subderetur illius, vel illorum, qui ita subderentur dominium, regnum &c. suprema non essent, neque absoluta, sed subordinata & dependentia ab alterius voluntate, ac prouide ipsi non esse Dij manifestè conuincuntur. Si autem ex eis nullus in eis ab alterius voluntate penderet, alia aperte, etiam repugnantia inferuntur necessario, ex quibus pluralitas Deorum demonstratur impossibilis. Etenim dominium insolitum circa eadem in duobus ad omnem rei vnum simul habituale, & aeternum admittendum erit: quod manifestam imbit contradictionem: licet per instans donationis rei possibile a nostris recentioribus nonnullis actu simul esse possit. Quos tamen controuers. 2. de Incarnat. abunde, neque admodum leuiter confutauimus. Similiter regia, & gubernatiua potestas absoluta, atque indepen

independens erga subditos eisdem penes duos, aut plures simul esse non posse facile demonstratur. Et sane, cum Dei & dominium & potestas, gubernationis optima esse debeant: monarchicæque omnium optima sit, vt Aristotel. 12. metaph. ostendit; in pluribus vno simul esse non posse euidentissimum est.

2. Argumentor Octauo, tum ex vsu harum potestatum dominij, gubernationis, & regni; tum ex vsu omnipotentia erga creatura, quæ in duobus, vel pluribus illis Dijs esse posse ad hoc argumentum permittit. Etenim vsus eiusmodi potestatum, & omnipotentia, si in solidum & Deo digne ex in eorum singulis sint, independens ab alterius voluntate esse in vnoquoque eorum debet: ergo altero renuente posset alter absolute rebus creatis vti, easque regere, & gubernare, hoc, vel illo modo producere, conseruare, & annihilare pro libito, & nutu suo solo. Hoc autem aliunde ex pluralitate ipsa Deorum repugnat: siquidem alter pro suo etiam solo arbitrio oppositum omnino in creatis, ac de creatis omnibus agere posset. Si autem eorum neuter causa, & voluntate sua cadat, innumera contradictoria euenient. Si autem alter solus compos voti sui euadat; alter proculdubio Deus non est. Nec vter esse summæ in eis vltibus concordet vti summæ bonos: concordia enim voluntatum diuersarum, etiam in æquæ bonis libera est, & contingens, non naturalis, & necessaria: quare absolute potest deficere. Confirmatur: quia Deus ad optimum absolute, imo in aliquo genere, præstantum non tenetur: ergo neque alter Deus tenetur ad præstantum, volendumque siue actione, siue regimine erga creaturas, quod alter vellet quantumvis bonus esset: utque; maxime, si alter optimum non vellet. Denique: vel ita alter voluntati alterius circa regimen productionem, & conseruationem creaturarum concordare tenetur, vt nullatenus voluntate sua ab illa discordare queat; vel ita, vt absolute discordare possit: hoc postremum, absolute absurda, & impossibilia deducta inferuntur. Si primum ea erit mutua dependetia in vtu earum potestatum vnus Dei voluntate alterius: ac proinde potestatem vnus Dei voluntate alterius: ac proinde potestates in solidum habebit.

3. Tandem nono, Deus non solum esse debet ens à se, ac proinde necessarium ens in se, sed etiam necessarium creaturis. Atqui, si plura entia à se, atque adeo plures Dijs sint, nullus eorum esset necessarius creaturis: ergo nullus eorum esset Deus. Minor constat: quia ad creaturarum productionem, conseruationem, regimen, & gubernationem, quous eorum permanente, deficientibusque, & solutis è medio alijs satis foret; ac proinde nullus in particulari necessarius esset. Secundo: quia is solum Deus ad ea omnia requiritur, qui ex iis omnibus adesse demonstratur: atqui ex eis omnibus solum demonstratur vnus Deus, non plures, aut aliquis ex eis vage necessarius, aut aliquis ex eis determinatè. Hinc autem probatur Maior, quia inde ponitur, atque admittitur in natura ens à se, & Deus: quia necessarius est creaturarum productioni, conseruationi, regimini, & gubernationi, vt ex datis demonstrationibus d. i. liquido apparet: ergo eisdem demonstrationibus, quibus Dei existentia, seu ens à se existens ostenditur esse necessarium, eiusmodi ens à se, & Deus nullus necessarius creaturis ad ea omnia demonstratur. Secundo probatur Maior: quia natura in omnibus lapserum odit, etiam in rebus, & causis minutæ quantumvis virtutis, & entitatis: ergo multo magis in entibus infinitis, infinitæque potestatis, & virtutis, cuiusmodi Deus est: ergo in iis solum admitti potest ens nature necessarium, vt maiori propositione ponebamus.

4. Ex qua rursus demonstratur Deum vnum determinatè fore: quia Deus vage, & pluralitatem Deorum supponit, cum terminus vage supponens non nisi in pluribus individuis esse possit, quos necessarios creaturis esse non posse satis ostendimus. A rursus: quia Deus vage ad ea omnia necessarius non est, cum, vt sic, nihil possit exercere, & operari. Vnde id ipsum demonstrat syllogismo in *Dary*, sic efformato. Deus est ens necessarium non solum in se, sed necessarium etiam creaturis ad productionem, conseruationem, regimen, & gubernationem: atqui vnus determinatè Deus, seu ens vnum à se in singulari est ad ea omnia creaturis necessarium: ergo vnus determinatè, & ens à se singulare est Deus. Ex quibus omnibus patet

quanto iure Tertullianus 1. contra Marcion. cap. 3. dixerit. *Deus si non vnus est, non est.* Et cap. 4. *Deum, si semel unitatem excedat, numero Deorum determinato contineri minime posse.* Cum enim superfluo, ac sine fundamentis, & gratuito contra rationem plures vno Dijs chimericè inducantur, atque arbitrariarum, chimericèrumque rerum numerus statui nequeat, neque plurium Deorum numerus poterit definiti. Si quando vero in Scriptura plures Dijs dicuntur ex gentium phrasi, ac non ex Dei sententia dicuntur, vel Dei nomen late sumitur; vt Psalmista, *Ego dixi Dijs estis vos, & Filij excelsissimos.* Quod de iis, ad quos sermo Dei factus est, Christus Dominus explicuit.

Disputari hic tamen posset: an vnitas, tam passio entis, quam singularitatis, quas Deo conuenire demonstraui-mus, sine Dei attributa. Et quidem Dei attributa esse perspicuum ex dictis est: cum Dei essentia metaphysica sit esse à se, seu non ab alio, vt ostendimus d. 2. in quo nec vnitas metaphysica entis, seu esse indiuisum in se, ac diuisum à quouis alio, nec esse vnum singulare, atque immultiplicabile formaliter, seu non plures continentur: imo ex quo, vt vidimus, vtrumque demonstratur: quod autem specialia etiam Dei attributa sint, nec alia Dei prædicata, & attributa transcendant facile etiam ostenditur. Nam Dei entitatem, & essentiam afficiunt, quam indiuisam in se, atque à quouis alio diuisam singulare, & immultiplicabilem constituunt: quod nullum ex alijs attributis Dei formaliter præstat: quare neque eam rationem in se imbibitam habet, vt opus ad transcendentiam erat.

DISPUTATIO VII.

De attributis Dei positius omnino.

DE N attributis Dei omnino positius, nomine nimirum, definitione, explicationeque nostra (nam in seipsis omnia Dei attributa positia sunt) Quædam sunt vniuersaliora, quæ entis, vt sic prædicatum metaphysicè consequuntur indiuiduè: cuiusmodi sunt veritas, & bonitas; quædam vero specialiora, vt perfectio, præsertim simpliciter simplex, quæ dicitur, solum Deo competit. Deinde vitalitas, seu viuens prædicatum: de quibus seorsim disputandum hic venit, vt de omnibus Dei attributis omnino positius disputatio habeatur. Licet enim alia etiam positia omnino Dei attributa sint, vt prædicatum intellectiui, & volitiui, ea tamen proprii sede, suis nimirum specialibus controuersis de scientia, & voluntate (quarum quæuis controuersiam integram, præ difficultatibus suarum copia, & grauitate respectè) disputanda sunt. De dominio autem, regno, & sanctitate Dei non nisi post controuersias de omnipotentia, disputari commode potest, & si sint attributa omnino positia: quia ex difficultatibus ibi examinandis, earumque resolutione circa ea pendet definitio. Omnipotentia vero iustam disputationem immediatè sequentem explebit.

QUESTIO I.

De veritate entitatiuæ Dei.

DE I x i de veritate entitatiuæ Dei, quæ passio entis est, ne hanc questionem cum alijs de veritate Dei in iudicando, seu cognoscendo, quæ ad controuersiam de scientia spectat, ac de veritate Dei in dicendo, quæ ad sanctitatem Dei pertinet veracitas, quæ proprie est, vel confunderem, vel rectè methodi iniuria miscerem. Hic autem videndum, an præfata veritas in Deo sit: anque speciale eius attributum?

ORTEGA
L. A. pari
D. V. Ia